

Smernica

k prevencii a riešeniu šikanovania a kyberšikanovania žiacov ZŠ Kežmarská 30

V súlade so [Smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a v školských zariadeniach](#) vydáva Základná škola Kežmarská 30 túto smernicu k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov.

ČL 1

Úvodné ustanovenia

1. Šikanovanie a kyberšikanovanie sa v súčasnom období stáva vážnym problémom, ktorý sa prejavuje v školách a školských zariadeniach a ktorému je potrebné venovať neustálu pozornosť, a to z hľadiska preventívneho ako aj sankčného pôsobenia.
2. Cieľom tejto smernice je vzhľadom na vážnosť šikanovania a kyberšikanovania poskytnúť základné informácie zamestnancom školy, ktorí sa podieľajú na výchovno-vzdelávacom procese i nepedagogickým zamestnancom školy, ako aj samotným žiakom, ich rodičom prípadne ich zákonným zástupcom o formách jeho prejavov, návrhoch na riešenie, spôsoboch preventívneho pôsobenia a o potrebe spolupráce s rodičmi žiakov a príslušnými resp. kompetentnými inštitúciami a orgánmi boja voči šikanovaniu.

ČL 2

Charakteristika šikanovania

1. Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie sa žiaka alebo žiakov, ktorého zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo skupine žiakov, prípadne ich ohrozenie alebo zastrašovanie. Ide o cielené a opakované použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemajú možnosť brániť sa. Šikanovanie sa prejavuje v rôznych formách, ktorých dôsledkom môže byť poškodenie psychického alebo fyzického zdravia šikanovaného žiaka alebo skupiny žiakov.
2. Medzi základné znaky šikanovania v súlade s vyššie uvedeným možno zahrnúť:
 - a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu inej osobe,
 - b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
 - c) opakované útoky,
 - d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou resp. obeťami.
3. Šikanovanie sa prejavuje v priamej i nepriamej podobe.
 - a) priama podoba šikanovania:
 - fyzické útoky,
 - urážlivé prezývky, nadávky, posmech,
 - odcudzenie majetku obete resp. obeťami,
 - tvrdé príkazy agresora vykonávať určité činnosti proti vôli obete resp. obeť.
 - b) nepriama podoba šikanovania:
 - prehliadanie a ignorovanie obete resp. obeť,
 - šikanovaný žiak resp. žiaci sú počas prestávok osamotení, nemajú kamarátov, zdržujú sa iba v blízkosti pedagógov,
 - šikanovaný žiak resp. žiaci pravidelne prichádzajú na vyučovanie neskoro,
 - pri kolektívnych športoch býva šikanovaný žiak resp. žiaci volení zo skupiny medzi poslednými,
 - verbálne prejavy žiaka resp. žiakov sú neisté, pôsobia smutne, nešťastne, stiesnene až depresívne,
 - zhoršenie školského prospechu,
 - šikanovaný žiak resp. žiaci mávajú často znečistený odev, odreniny, modriny, škrabance, ktoré nedokážu uspokojivo vysvetliť.
4. K šikanovaniu môže dochádzať i medzi žiakmi v triede prípadne medzi žiakmi vo výchovnej skupine. Odohráva sa najmä počas prestávok, cestou do a zo školy alebo v čase mimo vyučovania.

ČL 3

Charakteristika kyberšikanovania

Kyberšikanovaním je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:

1. sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
2. agresor vystupuje často anonymne, útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
3. agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
4. útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
5. útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
6. agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
7. útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
8. obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
9. obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora, zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu

ČL 4

Zodpovednosť školy

1. Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania a školských akcií v súlade so Školským zákonom, Dohovorom o právach dieťaťa, ako aj v súlade s Vnútroškolným poriadkom ZŠ Kežmarská 30.
2. Z vyššie uvedeného vyplýva, že za prípadné vyskytnutie sa šikanovania alebo kyberšikanovania sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy, ktorí:
 - a) sa priamo zúčastňujú na vyučovacom procese,
 - b) vykonávajú pedagogický dozor počas prestávok,
 - c) vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho zamerania:
 - školské výlety,
 - kurzy,
 - odborné exkurzie,
 - kultúrne podujatia,
 - športové podujatia a iné.
 - d) vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov.
3. Škola je zodpovedná aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten, kto je povinný vykonávať dohľad adekvátne nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal (§ 422 Občianskeho zákonníka).
4. Šikanovanie alebo kyberšikanovanie a jeho prípadné náznaky nesmú byť zamestnancom školy v žiadnej miere akceptované. Pedagogický zamestnanec je povinný prípadné šikanovanie alebo kyberšikanovanie okamžite riešiť a každej obeť šikanovania je povinný bezprostredne poskytnúť pomoc. Pedagóg, prípadne nepedagogický zamestnanec školy, rodič alebo zákonný zástupca dieťaťa, danú skutočnosť musí nahlásiť triednemu učiteľovi agresora i obeť, výchovnému poradcovi školy, ako aj vedeniu školy.
5. Zamestnanec školy, ktorý je oboznámený s prípadom šikanovania a ak neprijme v tomto smere žiadne opatrenia, vystavuje sa riziku trestného postihu.

ČL 5

Prevenícia šikanovania

1. Účastníci prevencie šikanovania a kyberšikanovania na ZŠ Kežmarská 30 a ich úlohy v rámci prevencie šikanovania:
 - a) vedenie školy: dohliada na realizáciu celoškolskej stratégie proti šikanovaniu,
 - b) koordinátor prevencie: koordinuje preventívne pôsobenie, eviduje potenciálnych agresorov a obeť, úzko spolupracuje s triednymi učiteľmi, školským psychológom, výchovným poradcom a CPPP a P,
 - c) koordinátor prevencie: zmierňuje možné príčiny agresie, sprostredkúva kontakty a úzko spolupracuje s poradenskými inštitúciami,

- d) koordinátor prevencie na web stránke školy v časti O škole – Podporný tím – Prevencie zverejňuje materiál, ktorý môže pomôcť a usmerniť žiakov, ktorí potrebujú pomoc,
 - e) triedny učiteľ: buduje triedny kolektív založený na báze vzájomnej dôvery medzi ním, žiakmi a rodičmi,
 - f) ostatný pedagogický zbor: monitorujú správanie žiakov v čase vyučovania, aktívne sa podieľajú na riešení možných náznakov šikanovania,
 - g) vychovávatelia: monitorujú správanie žiakov v čase po vyučovaní,
 - h) žiaci: monitorujú správanie jednotlivcov v rámci triedneho kolektívu a sú oboznámení s možnosťami potlačenia šikanovania,
 - i) rodičia: monitorujú správanie svojich detí a úzko spolupracujú so školou,
 - j) všetci zainteresovaní: spolupracujú s poradnými orgánmi, t. j. CPPP a P, Políciou SR a pod.
2. Stratégia prevencie šikanovania a kyberšikanovania na ZŠ Kežmarská 30:
- a) Základným opatrením školy je aktívne uplatňovanie a dodržiavanie zásady: **„Sme škola, kde sa šikanovanie za žiadnych okolností netoleruje, a to v žiadnych podobách!“**
 - b) dôsledne informovať žiakov a rodičov o internom poriadku školy, kde sú obsiahnuté i pravidlá správania sa žiakov. Zároveň Vnútny poriadok školy obsahuje i prípadné sankcie pri jeho rôznej forme porušenia. O možných sankciách sú poučení ako žiaci, tak i rodičia, prípadne zákonní zástupcovia žiakov,
 - c) nepodceňovať prejavy šikanovania a kyberšikanovania. S negatívnymi dôsledkami šikanovania, nevhodného správania a sankciami v prípade porušenia vnútorného poriadku školy je nevyhnutné informovať všetkých žiakov, pedagógov, nepedagogických zamestnancov školy, rodičov, prípadne zákonných zástupcov žiakov,
 - d) klásť veľký dôraz na tvorbu príjemnej, pozitívnej a bezpečnej školskej a triednej klímy,
 - e) prieskum v oblasti šikanovania a kyberšikanovania realizovať priebežne, napríklad formou dotazníkov, formálnymi i neformálnymi rozhovormi so žiakmi, priamym pozorovaním žiakov počas vyučovania i v čase mimo neho, monitorovaním schránky dôvery a iné,
 - f) bezprostredne nahlásiť podozrenie alebo prejav šikanovania triednemu učiteľovi, koordinátorovi prevencie, prípadne učiteľovi, ktorému obeť resp. obeť dôverujú,
 - g) zamerať pozornosť na prejavy správania nových, prestupujúcich alebo nastupujúcich žiakov,
 - h) počas prestávok sledovať, kde sa zdržiavajú obeť šikanovania a kde agresori,
 - i) pôsobiť preventívne i pomocou školského časopisu, formou výchovných článkov zameraných napríklad na toleranciu, priateľstvo, kooperáciu medzi žiakmi a pod.,
 - j) eliminovať vyskytujúce sa konflikty medzi žiakmi. Je nevyhnutné upriamiť pozornosť i na prípadné náznaky šikanovania, upriamiť pozornosť na obeť šikanovania a diferencovať, či daný skutok možno klasifikovať ako šikanovanie resp. jeho náznak,
 - k) pri poškodení majetku žiaka žiadať náhradu za zničenú vec, pri ublížení na zdraví (fyzickom a psychickom) vyvolať dôsledky podľa závažnosti, začínajúc oznámením o danom skutku rodičom alebo štátnym zástupcom dieťaťa končiac privolaním polície,
 - l) priestupky žiakov riešiť objektívne, s pedagogickým nadhľadom a taktom, ale nekompromisne,
 - m) žiakov, ktorých prejavy správania sa nezlepšia, je nutné vylúčiť zo školských aktivít (triedny koncoročný výlet, odborná exkurzia, spoločenské a športové podujatia a pod.),
 - n) prípadných problémoch bezprostredne informovať rodičov a viesť ich k úzkej spolupráci, resp. kooperácii na riešení daného problému, klásť dôraz na budovanie vzájomnej dôvery a spätnej väzby učiteľ – žiak – rodič,
 - o) oboznámiť žiakov s Trestným zákonom a základnými informáciami o šikanovaní a kyberšikanovaní na triednických hodinách, občianskej výchove, etickej výchove, informatike a pod.,
 - p) uplatňovať rôzne preventívne metódy voči šikanovaniu,
 - q) budovať u žiakov zdravé sebavedomie prostredníctvom pochvaly, povzbudení, ocenení v ich aktívnej účasti a spolupráci na boji voči šikanovaniu,
 - r) pedagogický dozor počas vyučovania i v čase mimo neho vykonávať dôsledne,
 - s) viesť žiakov k zdravému spôsobu života, rozvíjať školské i mimoškolské záujmy a aktivity žiakov, viesť ich k vzájomnej tolerancii a kooperácii.

ČL 6

Postup v prípade prejavenia sa šikanovania

1. V prípade, že v priestoroch budovy školy počas školského vyučovania a na školských akciách sa zistí prípad šikanovania, je povinný každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec postupovať podľa nasledovných bodov:
 - a) zabezpečiť ochranu obetiam žiakov,
 - b) realizovať individuálny rozhovor (formálny i neformálny) s obeťou šikanovania, prípadne uplatniť i iné metódy v prevencii voči šikanovaniu,
 - c) realizovať individuálny rozhovor (formálny i neformálny) s agresorom, prípadne uplatniť i iné metódy v prevencii voči šikanovaniu,
 - d) viesť diskusiu s agresorom o tom, čo sa stalo a akým spôsobom sa dopustil porušenia pravidiel správania,
 - e) nájsť adekvátnych svedkov daného skutku, nikdy **nekonfrontovať obeť šikanovania a agresora**,
 - f) informovať rodičov, realizovať rozhovor s rodičmi, prípadne zákonnými zástupcami, obeť a agresora,
 - g) viesť o šikanovaní záznam s popisom mien, prostredia, času, spôsobu a príčiny daného skutku, vyvodiť závery, postihy a možnosti riešenia daného skutku,
 - h) získať informácie a materiály (napríklad formou fotodokumentácie fyzického zranenia obeť šikanovania v prípade kyberšikanovania SMS, mail, fotka, video) o tom, ako bolo dieťa zranené a s akou vážnosťou došlo k poškodeniu jeho fyzického i psychického zdravia,
 - i) kontaktovať CPPP a P, prípadne políciu a iné inštitúcie, zároveň viesť vlastné vyšetrenie a úzko spolupracovať pri riešení problému s uvedenými a inými inštitúciami, ako aj s rodičmi obeť a agresora.

ČL 7

Opatrenia na riešenie situácie

1. V prípade, že sa na ZŠ Kežmarská 30 vyskytne prípad šikanovania, uplatňujú sa tieto opatrenia:
 - a) opatrenia pre obeť šikanovania:
 - možnosť odporučiť rodičom, prípadne štátnym zástupcom, obeť šikanovania spoluprácu s CPPPaP a vyhľadať odbornú pomoc,
 - zorganizovať skupinový program vedením školy v spolupráci s CPPPaP,
 - zvýšiť informovanosť a poradenstvo pre rodičov,
 - individuálna odborná práca s obeťou.
 - b) opatrenia voči agresorovi:
 - odporučiť rodičom vyhľadať odbornú pomoc,
 - výchovné opatrenia: napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, vedením školy, zníženie známky zo správania, výchovná komisia,
 - preloženie žiaka do inej triedy,
 - oznámenie danej skutočnosti polícii, ak je podozrenie zo spáchania priestupku alebo trestného činu,
 - zvýšiť informovanosť a poradenstvo pre rodičov, prípadne zákonných zástupcov, agresora.

ČL 8

Všeobecné a záverečné ustanovenia

1. Základným opatrením školy je aktívne uplatňovanie a dodržiavanie zásady: „**Sme škola, kde sa šikanovanie a kyberšikanovanie za žiadnych okolností netoleruje, a to v žiadnych podobách!**“
2. Úlohou vedenia školy, všetkých pedagogických i nepedagogických zamestnancov školy je aktívne a intenzívne sa podieľať po tvorbe pozitívnej školskej klímy. Hlavným cieľom je predchádzať prejavom antisociálneho správania jednotlivcov alebo skupín jednotlivcov.
3. Táto smernica je koncipovaná v súlade s pravidlami správania a konania žiakov vrátane sankcií za ich porušenie vyplývajúce zo Školského poriadku ZŠ Kežmarská 30.
4. Výchovný poradca ako aj koordinátor prevencie zapracujú ustanovenia tejto smernice do svojich plánov práce.
5. S touto smernicou sú povinní oboznámiť sa všetci zamestnanci školy.

6. S touto smernicou sú pedagogickí pracovníci povinní oboznámiť žiakov školy i rodičov resp. zákonných zástupcov žiakov na rodičovských združeniach.
7. Vedenie školy a pedagogickí pracovníci sú povinní zabezpečiť a dbať na vzdelávanie v oblasti prevencie šikanovania a aktívne ich uplatňovať v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu.

ČL 9

Účinnosť

1. Smernica nadobúda účinnosť a platnosť od 26.01.2023 a platí až do odvolania, prípadnej zmeny príslušnej legislatívy na rovnomennej škole.